

Warszawa, 03-07-2024 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

VI.7217.1.2024.ZŚ

Pani dr Agnieszka Dziemianowicz-Bąk
Minister Rodziny, Pracy i Polityki
Spółecznej

Szanowna Pani Minister,

na wstępie uprzejmie dziękuję za odpowiedź na wystąpienie skierowane w dniu 15 marca 2024 r. (znak jak wyżej) dotyczące metodologii badania liczby osób bezdomnych oraz agregacji uzyskanych danych.

Z satysfakcją przyjąłem informację o dokonanych i planowanych zmianach w prowadzonym przez Ministerstwo Ogólnopolskim Badaniu Liczby Osób Bezdomnych, zbieżnych z rekomendacjami przedstawionymi przez Ekspertów Komisji ds. Przeciwdziałaniu Bezdomności przy Rzeczniku Praw Obywatelskich. W szczególności, należy wskazać na rozszerzenie kwestionariusza o dodatkowe pytania, takie jak np. wielkość miejscowości powyżej i poniżej 100 tysięcy mieszkańców, ujęcie kwestii obywatelstwa, a także plan wyszczególnienia w kolejnym badaniu większych aglomeracji miejskich.

Jednocześnie, chciałbym jednak ponownie poddać pod rozagę Ministerstwa zgłoszone już uprzednio uwagi.

W ocenie Ekspertów Komisji, pomimo wskazanych powyżej pozytywnych korekt, nadal wskazane są zmiany w sposobie prowadzenia badania. Główny akcent położyli

na potrzebę zmiany metody agregacji danych zebranych w trakcie badania. Mając na uwadze zaprezentowane przez Ekspertów Komisji stanowisko i związane z nimi postulaty, ponownie zwracam się z uprzejmą prośbą o rozważenie ich uwzględnienia w kolejnym badaniu liczby osób bezdomnych.

W szczególności, proszę o wystąpienie do gmin na prawach powiatu (dużych miast) z rekomendacją, aby gminni koordynatorzy wprowadzili dane z indywidualnych kwestionariuszy na przykład do przygotowanego w tym celu szablonu w pliku Excel przesłanego przez Ministerstwo. Umożliwi to wprowadzenie każdego kwestionariusza do kolejnych wierszy w pliku, a następnie stworzenie zintegrowanej bazy, gdy miasta prześlą wypełnione pliki do Ministerstwa. W ten sposób zabezpieczone zostaną dane indywidualne o osobach objętych badaniem w gminach na prawach powiatu w ujednoliconym formacie, co ułatwi późniejszą agregację danych i ich analizy.

Eksperti działający w komisji przy RPO zwracają uwagę, że przyjęty aktualnie system agregowania danych przez MRPiPS obejmuje wyłącznie agregację na poziomie zbiorczych formularzy dla całej gminy. Gminy oraz instytucje i organizacje współpracujące są natomiast zobowiązane do wypełnienia indywidualnych kwestionariuszy dla każdej osoby objętej badaniem.

Niewprowadzenie już zgromadzonych danych w formie zindywidualizowanej oznacza utratę bardzo wartościowych informacji uzyskanych z dużym wysiłkiem i zaangażowaniem osób i instytucji liczących oraz samych osób bezdomnych.

Zgromadzenie indywidualnych danych – w tabeli, w której każdy wiersz odpowiada indywidualnemu kwestionariuszowi - pozwala na dokładniejsze analizy, umożliwiając identyfikację wielu interesujących cech bezdomności, które zostaną przeoczone przy użyciu danych zagregowanych na poziomie gminy. Dzięki danym indywidualnym analitycy mogą przeprowadzać analizy statystyczne, w tym analizy wielowymiarowe, oferując głębsze zrozumienie wpływu różnych czynników na badane zjawisko. Indywidualne dane ułatwiają również projektowanie skutecznych interwencji społecznych, dostosowanych do konkretnych potrzeb różnych grup lub nawet pojedynczych osób, co znacząco zwiększa efektywność wsparcia. Proces ten zapewnia większą elastyczność w analizie i raportowaniu, poprawiając jakość danych i minimalizując ryzyko błędów.

W historii ogólnopolskiego badania liczby osób bezdomnych zindywidualizowanej agregacji dokonało MRPiPS w 2013 r., co zaowocowało unikalnymi spostrzeżeniami m.in. o korelacji długości bezdomności z rodzajem

miejsca przebywania, wieku badanych osób i przyczynach bezdomności itd. Zrobiło to także miasto stołeczne Warszawa w 2019 r. uzyskując wnioski, które stały się podstawą dla zaawansowanych diagnoz, które posłużą do opracowania miejskiego programu pomagającego w wyjściu z bezdomności.

O zindywidualizowaną agregację Rzecznik Praw Obywatelskich wnioskował we wszystkich dotychczasowych wystąpieniach w sprawie ogólnopolskiego badania¹.

Ponownie deklaruję otwartość na zorganizowanie w moim Biurze spotkania roboczego, podczas którego Eksperti Komisji będą mogli przekazać szczegółowe uwagi i propozycje dotyczące zbierania i przetwarzania danych, tak aby wyniki tego skomplikowanego przedsięwzięcia organizacyjnego mogły zostać jak najefektywniej wykorzystane.

Uwagi powyższe przekazuję, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2023 r., poz. 1058), z uprzejmą prośbą o poinformowanie Rzecznika o stanowisku zajęтым w przedstawionej sprawie.

Z poważaniem

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/

¹ wystąpienia z 2.12.2016, 29.11.2018, 9.12.2022 (IV.002.2.2016) oraz z 15 marca 2024 r. (VI.7217.1.2024)